

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 8, II. nadstropje. — Uradno ure za stranke od 10. do 12. dopoldne in od 4. do 7. popoldne vsak dan razen nedelje in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro Ogerske in Rusije K 1040, polletna K 520, četrtletna K 260, mesečna K — 90; za Nemčijo celoletno K 12—; za ostale inozemstvo in Ameriko celoletno K 14—.

ZARJA

Glasi slovenskega delovnega ljudstva.

„ZARJA“ izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II. nadstropje, in uraduje za stranke vsak delavnik od 9 do 12. dopoldne in od 4. do 7. zvečer.

Inserati: enostopna petil vrstica 80 vin, pogojen prostor, poslati in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 831.

V Ljubljani, v soboto dne 25. aprila 1914.

Leto IV.

Sodrug! Pripravljajmo se na praznovanje 1. majnika!

Majski spis:

Slava prvemu maju!

v dveh barvah je izšel. Naroča se pri upravi „Zarje“ v Ljubljani. Organizacijam popust. — Cena izvodu 20 vinarjev, po pošti 25 vinarjev.

Moloh je zopet lačen.

28. aprila se snidejo delegacije. Čim bolj se bliža delegacijsko zasedanje, tem jasneje se kaže, kaj da nameravati vojna in mornariška uprava. Da zahteva mornariška uprava novo dridnotsko divizijo, namreč štiri nadridnote s spremljevalnimi ladjami, s to vestjo nas je razveselila že pred tedni. Sedaj se je oglasila še vojna uprava in napoveduje, da se bodo morale baviti delegacije prav obširno z vprašanjem nove oborožitve artiljerije, ki baje potrebuje najmodernejšo topove. Poljski havbični regimenti in pa deželni brambi imata poljske havbice, ki kar naenkrat ne odgovarjajo več modernim vojni razmeram. Vojna uprava trdi, da imajo poljske havbice dve veliki napaki: Prva ni mogoče z njimi hitro streljati in druga je merjenje na cilj s temi havbicami silno komplicirano. Dve leti poizkusa zato vojna uprava nove havbice in poizkusi so se obnesli v njeno popolno zadovoljnost. Havbice, ki jih izdeluje tvrdka Erhardt v Nemčiji, so se obnesle najbolje. Vojna uprava bo nakupila od te tvrdke patent in nove poljske havbice bodo izdelovali v arteljerijskem arzenalu iz jeklenega bronca. Kaliber teh novih malih poljskih topov bo 10 in pol centimetrov, streljali bodo v daljavo do pet kilometrov. To pa seveda še ni dovolj. Vojna uprava ima tudi apetit na nove težke havbice. Lansko leto je še preizkušala nove modele za težke havbice in tudi ti poizkusi so se obnesli. Končni poizkus je bil pred kratkim na strelnem vežališču Skodovih tovarn pri Plznu v navzočnosti vojnega ministra Krobatina in načelnika 7. artiljerijskega oddelka v vojnem ministriju generalnega majorja Kiša. Težke havbice bodo imele jeklene cev in bodo izstreljevale težke jeklene naboje. Cevi bo izdelala Skodova tovarna v Plznu, ostale dele pa druge tvrdke. Novo oboroženje poljskih havbičnih polkov in obeh deželnih bramb naj bo po želji vojne uprave končano do 1. 1917., divizije s težkimi havbicami pa bodo še prej dobile novo in moderno morilno orožje.

Tako se glasi poslanica naše vojne uprave. Veseli ne bo zbudila pri ljudstvu, temveč le pri onih, ki imajo akcije tovarn za orožje. Koliko bo veljalo to veselje gospodov akcionarjev avstrijsko ljudstvo, tega raje ne pove vojna uprava, ker je toliko »obzirna«, da nam polagoma vliva strup: Danes ste izvedeli naše zahteve, prebavljajte jih nekaj tednov, potem vam predložimo račun v plačilo. Ali vojna uprava prikriva tudi še nekaj drugega. Ničesar ne pove o tem, če je končan boj med bronom in jeklom. Avstrijsko ljudstvo ni še pozabilo onega živahnega boja v poletju 1. 1912., ki se je vnel med pristaši bronca in med pristaši jekla.

eni so hoteli imeti topeve cevi iz bronca, drugi iz jekla. Takratni vojni minister Auffenberg se je toplo zavzemal za jeklene cevi in časopise, ki mu je bilo na razpolago, je pisalo takrat, da niso topovi iz bronca za drugo rabo, kakor da jih prodamo na starini. Akcije Skodove tovarne so dobivale takrat od dne do dne višjo vrednost, dokler ni vojna uprava uradno izjavila, da ne misli na vpeljavu jeklenih topov. Sedaj so menda našli kompromis: Poljske havbice bodo iz bronca, težke iz jekla. Pred dvema leti so izračunali, da velja 1000 jeklenih cevi šest milijonov K, 1000 bronastih cevi pa dva milijona štiristotisoč kron. Bron je mnogo dražji kakor jeklo, a bronove cevi lahko izdelava vojna uprava v lastni režiji in ima tudi prav mnogo materiala na razpolago, ker lahko prelije stare bronaste cevi in ker je bila nakupila vojna uprava v času, ko je bil bron zelo poceni, velike množine bronca. Leta 1912. so bili izračunali pristaši bronastih cevi, da bi imele Skodove tovarne pri 1000 jeklenih cevah okoli 2.600.000 K čistega dobička.

Kakor že prej omenjeno želi vojna uprava, da se izvrši novo oboroženje do 1. 1917. in tudi mornariška uprava hoče imeti v treh letih svojo dridnotsko divizijo. To se pravi, da bomo morali najeti zopet ogromno posojilo za nove vojaške igrače in da se bomo tako nekoliko hitreje približali državnemu bankrotu in da bo ljudstvo nekoliko prej izmognano. Že sedanja militaristična bremena so neznosna, že sedaj ne ve ljudstvo ali naj živi zgolj ob krompirju ali suhih skorjari, da bo moloh sit, že sedaj ne ve delavec ali naj najame stanovanje v kleti ali naj se raje potika po cesti in gozdu s svojo družino. In breme bo postalo še težje. Ne smemo misliti, da bo rekla morda 1. 1917. vojna uprava, sedaj smo dovolj izsušili in izstradali ljudstvo, prenehajmo za nekaj let z militarističnimi zahtevami. Tega ne bomo dočakali, da bi ti gospodje prostovoljno prišli do takega spoznanja. Pač pa jih ljudstvo lahko prisili, da bodo zamašili molohovo žrelo in da bodo pričeli zopet enkrat misliti tudi na ljudske potrebe. In ob času volitev, ko bi bilo treba pokazati pravo mnenje, so se dali volilci preslepiti od tistih, ki znajo take lepe pesemce o domovini, ki pa ne vedo prav nič o tistih, ki stradajo v tej domovini.

Resni časi za avstrijske železničarje.

Boj, ki ga bijejo avstrijski železničarji napram svojim upravam, postaja od dne do dne težavnejši, in če vsa znamenja ne varajo, lahko pričakujemo v bližnji bodočnosti resne konflikte. Železniške uprave, na čelu jih železniško ministristvo, nastopajo proti svojim uslužbencem tako brezobzirno, da je res čudno, če ni že prenapeta struna počila. Nič ne pomaga, če sklepa državni zbor o izboljšanju položaja železničarjev, če pa ministristvo in za njim zasebne uprave te sklepe enostavno ignorirajo in ničesar ne izvrše. Nasprotno opazujejo železničarji, da se njih gnotni položaj vsak dan slabša

in da postaja služba vedno odgovornejša in težavnejša. Za prvi majnik se baje zopet pripravljajo velika poslabšanja v službi in zato je tudi umljiva naraščajoča nervoznost med železničarji. Zadeva se pa ne tiče le železničarjev, temveč je eminentno važna tudi za vse one sloje, ki prihajajo z železnico v kakršnokoli dotiko. Avstrijskemu prebivalstvu pač ne more biti vseeno, komu izroča svojega rojstva kosti, če se vozi na potovanju z železnico in prokletoga briga, če opravlja pri vlaku službo osebo, ki je spočito ali pa ne, če je to osebo sito ali pa lačno, če ima polno skrb ali pa če lahko posveča vso svojo pozornost službi, ki je ena od najbolj nevarnih. Da so železničarji pripravljani čuvati svoje pravice, o tem seveda ni nobenega dvoma. Da pa tudi javnost spozna njih bojovno orožje, zato tudi javno v svojem strokovnem časopisu opozarjajo na korake, ki jih bodo storili v primernem času v obrambo svoje pozicije. Ker smo mnenja, da naj bo javnost poučena o vsem, zato priobčujemo v naslednjem poziv društva avstrijskih strojevodij svojim članom in sicer še posebno zato, ker že vemo vnaprej, da se bodo posluževala podjetja najnagnusnejših laži, da z njimi oblatijo uslužbenec. Poziv, ki ga priobčuje strokovni list »Der Lokomotivführer«, se glasi:

Vsem strojevodjem v Avstriji!

Prvega majnika t. l. stopijo na novo sestavljeni turnusi v veljavo. Osebe naj po njih za vsako ceno vozi in če bi tudi zaupniki oseba izjavljali, da to ni mogoče in bi vsled tega ne hoteli podpisati turnusov. Na ta način silijo strojno osebo že celo vrsto let v take službe, ki zdato presegajo že itak prestroge odredbe ministrskega odloka iz leta 1908., in tudi meje mogočnosti, brez ozira na to, da bi se moralo razbremeniti v takem slučaju osebo tudi težke odgovornosti. Nasprotno, brez ozira na prenaporno službo, občutno kaznujejo za vsako malenkost.

Ker pa vsi od posameznih zaupnikov povzeti koraki niso imeli zaželene uspeha uprave, odnosno direktije, s takozvanimi varčevalnimi ukazi situacijo tako poslabšale, da je postala enostavno nevzdržljiva, mi pa nasprotno v bodoče nikakor več nečemo plačevati za gospodo cehe, zato sedaj zahtevamo od vseh avstrijskih strojevodij, da vzamejo sledeče na znanje in se strogo po tem ravnaajo:

1. Noben stanovski zaveden strojevodja ne sme od 1. majnika naprej opravljati nikakršne službe, ki presega meje odloka c. kr. železniškega ministristva od dne 9. septembra 1908., ki določa natančne norme za uredbo službene dobe in dobe počitka.
2. Z ozirom na 1. točko naj vse one postaje, na katerih ne odgovarjajo turnusi določbam, takoj vpošljejo turnuse tajništva društva strojevodij na Dunaju ali pa onemu v Pragi, ki bo takoj predložilo določbam ne odgovarjajočih turnusov generalni inšpekciji avstrijskih železnic odnosno državnemu pravdnistvu.
3. Tisti tovariši, ki so člani podpornega in pravovarstvenega društva strojevodij ali pa češkega društva strojevodij, in ki bi brez ozira na norme ter le iz osebnih dobičkaželnosti delali več službe, in s tem spravljali občinstvo,

ki uporablja železnice in blago v nevarnost, bodo v zmislu pravil § 5. oddel. 5 in po sklepu seje sodrednega odbora z dne 9. aprila t. l. izključeni iz društva. Obenem pa bomo o taki nevarni službi obvestili generalno inšpekcijo, odnosno naznanili državnemu pravdnistvu.

Ravnatoko bomo postopali s tistimi predpostavljenimi, ki bi silili strojno osebo v protipostavno službo, ter jih bomo tudi naznanili generalni inšpekciji odnosno državnemu pravdnistvu.

V nadi, da dosežemo tem potom za strojno osebo razmere, v katerih bo lahko nosilo tudi odgovornost za službo, Vas pozdravljamo

V. Bartunek,

tajnik češkega društva strojevodij.

Fran Ružička,

tajnik dr. strojevodij.

Ta poziv kaže javnosti nevzdržljive razmere, ki so zavladale na avstrijskih železnicah in že vnaprej poudarja, da se bodo avstrijski strojevodje pred vsem posluževali v svojem boju legalne poti, in da upajo po tej obvarovati sami sebe in vse občinstvo preteče nevarnosti, v katero jih hoče brezvestno tirati kapitalistično nasilje. Najlepše pri vsej stvari je pa, da koraka vlada v prvih vrstah izkoriščevalcev in s tem vzpodbuja tudi zasebni kapital k enakim korakom. Tudi ti pojavi zopet jasno kažejo kako naivno je mnenje onih, ki še vedno vztrajno zanikavajo razredni boj. Ker je vlada kapitalistična, torej razredna, zato njen nastop ne more biti drugačen kakor je in to bo ostalo tako, dokler si delavski razred ne pridobi odločilne moči. Za tiskarji so torej prišli na vrsto železničarji, in preden poteče leto, pride na vrsto še marsikatera stroka. Vse pa bodo morale končno priznati, da jih le močna strokovna in politična organizacija lahko obvaruje pred kapitalističnim nasiljem, ki postaja od dne do dne predrznejši.

Ljudski shod

na vrtu oziroma ob slabem vremenu v areni Narodnega doma v Ljubljani. Dnevni red: Proletariat prvega maja. Začetek ob pol 11. dopoldne.

Politični pregled.

— Socialno demokratična akcija za deložnostno državne zbora. Kakor smo poročali v zadnji številki, so dali socialno demokratični državni poslanci iniciativo, da se omogoči delovanje državnega zbora. Doslej ni še znano, kako da mislijo stranke o tem predlogu. Krščanski socialci imajo sejo šele v ponedeljek, nemški nacionalci v torek. Predlogu za konferenco so doslej pritrdili le češki socialni demokratje. Druge češke stranke pa odklanjajo konferenco, češ, da ne bi imela pozitivnega uspeha, ker češke stranke niso v stanu, izpremeniti dosedanje taktike v državnem zboru. Dokler ne bodo upostavljene na Češkem

Za resnico.

Roman.
Spisal Jožef Laichter.
(Dalej.)

Mikyška je hitel proti mestu. Na začetku Havličkove ulice je zadel ob množico, iz katere sredine so se oglašali grozeči vzkriki. Ustavil se je. Množica se je razkropila na nekoliko tropov in začeli so razbijati s kamenjem prodalnice trgovcev. Potem so se združili in se vlekli k nemškemu gledališču, kjer so potolkli okna. Mikyška si je dejal navdušen: »To je v resnici zopet enkrat češko ljudstvo!« Toda naenkrat zapazivši, da se bliža policija, se je naglo izgubil in odhitel na Vaclavski trg. Tu je precej pri muzeju v zarji električnih luči zapazil vojaške bajonete. Prišel je na trg baš, ko se je razširila tu vest, da gori v Zlatci češka beseda. Bil je priča, kako je ljudstvo pod vtiskom tega poročila neskočilo palačo barona Aarenthalja, odkjer je bilo priletelo, kakor so pravili, na množice nekaj kosov opeke in posod za rože. Od nekod je zazvenel krik po zraku: »Zažgite!«

Mikyška je dvignil roko kvišku. Zaostal je malo, tudi njemu je ušel iz grla neki klic. Ko so množice zapele »He! Slovani!«, je začel in on peti, ko pa je zapazil vojaške, bližajoče se od muzeja, se je naglo obrnil v Jindriško ulico.

XXV.

Bodočega dne je prišla za Mikyško v pisarno k doktorju Kavki njegova gospodinja, priletna in dobrohotna ženica, vdova sodniškega kancelisa Mikyška se je zdržnil; razumel je

zakaj prihaja — čital je bil že v popoldanskih listih.

Ravno je bil v pisarni tudi njegov šef, doktor Kavka, ki je prišel iz sosednjega kabineta. Mikyška mu je pravil, da je bil po poročilu popoldanskih listov aretiran sin njegove gospodinjke. »Ne vem, na kak način me bo drevi sprejela.«

Nato je mundant pripovedoval, da je po obedu bil priča zanimivemu slučaju v Žitni ulici, kjer se je baje pred neko hišo — tu je povedal ime — zbrala množica ljudstva in poslala deputacijo noter, naj se hipoma sname s hiše nemški pollični napis. »In kakor na povlelje se je prikazalo ob zidu lestva, napis je bil takoj snet. In takšen plosk in vrisk je bil! Vse je ploskalo, vse vse.«

»Sicer pa je zanimivo sprehajati se po ulicah in preštevati okna,« je omenil Kavka proti Mikyški. »Človek ne bi mislil, prej ste šli tam, okna so bila še cela — sedaj pa stojite pred razbito hišo, kolega. Jaz sam bi imel na piki več hiš — sicer pa sem prepričan, da jih že še kdo poišče in da ne uidejo svojih usodi. I v taki zmešnjavi in elementarnem vzburstvu mora biti vse v evidenci, da ljudje na ulici vedo, kako naj delajo.«

Potem je vzel iz žepa smotko, odrezal špico in prižgal. Rejeni njegov obraz se je svetil v smehljajoči se zadovoljnosti.

In v tem je stopila Mikyškova gospodinja. Bila je prestrašena in oblokana. Ustrašila se je za trenotek, Mikyška je osupnil, pa precej odložil pero in ji stopil naproti.

»Kaj se je zgodilo, gospa Markova? Da, čital sem i jaz, pa zaradi tega ne smete takoj

izgubiti glave. Mogoče, da ga boste jutri že imela na prostem.«

»Gospod doktor,« je zajela gospodinja, »to imate le vi na vesti, vi ste me pahnili v to.«

»Jaz — — —?« je rekel Mikyška nekako, kakor ne bi mogel razumeti. »Kaj še, smešno, gospa Markova,« je pristavil takoj samosvestno.

»Ali je to tista gospa,« se je vmešal gospod Kavka, vstajajoč s stola, »o kateri sva baš govorila?« Da, gospa, govorila sva o vas. Saj veste, v takih velikih dogodkih smo vsi za enega in eden za vse. Ne smete biti tako malodušni, narobe, vi bi morali smatrati to za čast. Morate si misliti, da taka usoda ni zadelala samo vašega sina, da je mnogo prizadetih. To že mora biti tako. Mladi ljudje morajo imeti idealizem in morajo kaj storiti za domovino. V Sparti so take matere, kot ste vi, same pošiljale svoje sinove v boj, izročile jim ščit z besedami: »Ali s ščitom, ali pa na ščitu, to se pravi z drugimi besedami, gospa, te matere so same svetovale svojim sinovom, naj le odločno padejo za domovino.«

»Tega jaz ne razumem,« je odgovorila v stiski gospodinja. »Kaj naj počnem brez fanta? Zakaj se je vikal v to? Ob življenje — ob življenje se pripravi tako le, o Bože!«

»No, mamka,« je potrkal doktor Kavka ženi na ramo, »nekaj dni ga obdržite tam, pa ga vam zopet izpuste. Jaz sam se brigam, da ga obranim pred sodiščem. Ko bi vsak govoril, kakor vi, bi ne storili ničesar in ne dosegli ničesar.«

In ko je gospodinja odšla, si je Kavka dejal, da je to seveda mučno za takole ženo, ali kaj pomaga, če se pa zgodi za domovino? Tu

preneha vse,« je dejal glasno. »Sploh pa polletni zapor ne ubije tacega človeka.«

Ta opazka je umirila Mikyško, katerega je za hip razburil posej gospodinja. In začutil je še večji mir, ko je pozneje na ulici videl, kako stražniki aretirajo dva pekarska pomočnika v predpasnikih, in kako je drug stražnik, razganjajoč množico, nekemu neznanemu presekalo roko. V Mikyški je nekaj vzklonilo po maščevanju, toda hkratu si je rekel, da je zares vsega treba v takem boju za domovino. »Nekdo more tudi trpeti, drugače ne gre!«

Naglo pa je odhajal na Vaclavski trg. Zagledal je, kako od Ferdinandove ceste gori jahajo dragonci z leskečimi čeladami in golimi sabljami. Srdit smehljaj mu je skrivil ustni. Zavrtelo se mu je v glavi, kri mu je bušila v senci. Zdelo se mu je, da mora od nekod izteptati druge vojske, pri katerih pogledu bi izginile te gole sablje in čelade, zdelo se mu je, kakor bi se moralo sedaj odločiti, kdo je in kdo ostane v Pragi gospodar.

Sovražno je gledal za dragonci, kako so razkropljali ljudstvo, s sovraštvom je odhajal. In z zmagošlavnim navdušenjem je potem hitel na Staromestni trg, ko je čul, da je ljudstvo takorekoč prav pred očmi vojaštva zažgalo barikado hišne uprave, nametane pred hišo izoropane nemške kavarne.

In ko so se pozneje še razširile vesti, da vojaki na Žižkovu streljajo ljudstvo, da je na Vinogradih vzburlil požar, ki so ga zakurili razburjene množice, tu se je Mikyški obilice razžarilo i v strahu i v strastni gorečnosti. »Ali ni to začetek upora? Kdo bi se dal sedaj zadržati?«

ustavne razmere, dokler ne dobe Čelji gotovih garancij za razpis novih volitev in delovanje deželnega zbora. Zelo zanimivo je pa tudi stališče zborničnega predsednika dr. Sylvestra. Grof Stürgkh sam ne bi mogel bolje ovirati rednega dela v parlamentu kakor Sylvester. V »Neue Freie Presse« je podal neko izjavo, iz katere je določno posneti, da se on ne bo prav nič trudil za delazmožnost državnega zbora. Prav tako kakor grof Stürgkh se sklicuje tudi on na češke stranke, češ, da morajo podati najprej točno izjavo, da ne bodo ovirale poletnega zasedanja državnega zbora. Pravi, da nikakor ni mogoče sklicati konference, kakršne zahtevajo socialni demokrati, prej kakor prvi teden v maju. Nobeni meščanski stranki, ne vladi ni na tem, da bi se sešel parlament in resnično delal.

— **Cesarjeva bolezen.** Uradno poročajo, da se obrača cesarju na bolje. Kašelj je ponehal in apetit se je zopet močnejše pojavil.

— **Švihova afera.** »Bohemia« poroča, da odstopi prezidialni šef pri praškem namestništvu baron Braun. Njegov odstop je v zvezi s Švihovo afero. Že dlje časa je več čeških listov opozarjalo na to, da je baron Braun pravi informator mladočeske stranke v Švihovi aferi. »Narodni Listy« so te vesti označevali za neresnične, a kljub temu niso potihnile. Listi so pisali, da je opozoril prvi baron Braun »Narodne Liste« na Švihlo in jim dajal navodila, kako da pridejo do listin, ki bi dokazale Švihovo krivdo. Baron Braun je znan kot odločen Čeh in je tudi osebni prijatelj dr. Kramarja. Obenem zbuja veliko pozornost v čeških krogih dejstvo, da je izstopila pred kratkim iz službe praške policije gospa Woldanova, hči dvornega svetnika in vdova višjega državnega uradnika. Gospa Woldanova je bila zaradi svoje visoke inteligence in znanja različnih jezikov dodeljena v službovanje državni policiji in je imela tudi vpogled v tajnosti, ki jih pred uradniki strogo skrivajo. Gospa Woldanova je baje tista, ki je informirala barona Brauna in ta potem mladočeske. — »Prager Tagblatt« poroča, da toži Švihla socialno demokratičnega državnega poslanca dr. Smerala zaradi razžaljenja časti, izrečenega v nekem članku. Proces proti odgovornemu uredniku »Narodnih Listov« bo najbrže koncem maja pred praško poroto. Narodni socialisti pa zahtevajo v soglasju s Švihovim zagovornikom delegacijo porotnega sodišča izven Češke.

— **Že zopet velezdajalci.** Iz Černovic poročajo: V sredo so aretirali v Sadagori veleposestnika Milczochia in njegovo soprogo, Heleno Milczoch, učiteljico na ljudski šoli. Oba sta vohunila v prid Rusije. Pri hišni preiskavi so dobili material, iz katerega je razvidno, da sta bila oba v tesni zvezi z ruskim generalnim štabom. Helena Milczochova je rojena Rusinja, njeni bratje so častniki v ruski armadi.

— **Princeznja Virmberška.** V Bratislavi je umrla v sredo soproga Willi, rojena princeznja Virmberška. Spoznala je bila svojo svojo mater, ko se je poročila z njim, se je vneto udeleževala političnega življenja v socialno demokratični stranki.

— **Lepi uspehi švedskih sodrugov.** Pri volitvah za parlament je pridobila švedska socialno demokratična stranka 9 mandatov, konservativci so pridobili 22 mandatov, liberalci so izgubili 31 mandatov. V zbornici bo 86 konservativnih poslancev, 73 socialnih demokratov in 71 liberalcev.

— **Mobilizacija v Albaniji.** Ministrski svet je sklenil, da mobilizira za enkrat 20.000 vojakov.

— **Vojna med Mehiko in Zedinjenimi državami.** Kabinetni svet je imel v Washingtonu kejo in je pooblastil kontinentala Fletcherja, da zasede Veracruz. V sredo jutraj so se izkrcali ameriški vojaki v Veracruz, da zavzamejo mesto. Prišlo je do hudih bojov. 200 mehiških vojakov je bilo ubitih. Da bo prišlo do resne vojne med Zedinjenimi državami in Mehiko kaže to, da je mehiška vlada odpoklicala svojega zastopnika v Washingtonu in da je Huerta sporočil tudi ameriški vladi, naj odpokliče svojega poslanika iz Mehike.

V nedeljo, dne 3. maja velika majska veselica

na vrtu oziroma ob slabem vremenu v areni Narodnega doma v Ljubljani.

Vsporedi: Sodelovanje tamburaškega zbora z Glinč. Kupleti s spremljevanjem. Pozdrav. Petje. Saljiva pošta. Ples. — Vstopnina 30 vinarjev.

Začetek ob 3. popoldne.

Iz domačih krajev.

— **Sodrugom in sodružicam po Slovenkem.** Po vsem svetu, kamorkoli je prodrla socialistična misel in osvojila proletarce, se pripravljajo te dni, da bo letošnji delavski praznik, 1. majnik, posebno veličastno praznovan. Četrstoletja trdega dela je opravila socialna demokracija, arala je, pripravljala za setev socialističnega semena. To je bilo najbolj naporno delo. Izruvati predsodke in na njihovo mesto postaviti zdrav temelj socialističnega naziranja. Kdor koli od nas pravi, da je socialist, pa ne pokaže 1. majnika tega tudi očividno, ni vreden, da je v naših vrstah. Sodrugji in sodružice! Agitirajte, da bodo vsi naši shodi veličastne manifestacije proletarske solidarnosti in socialistične zavesti. In 1. majnika ne pozabimo, ko se bomo ozirali na delo četrstoletja, da nas čaka še mnogo, mnogo trdega dela, in da imamo sredstvo za pospešitev tega dela: Naš list, našo »Zarjo!« 1. majnika agitirajmo povsod tudi, da se pomnoži število naročnikov, da se čimprej pripravijo tla za ustanovitev dnevnika,

— **Vlada in bivši župan ljubljanski Ivan Hribar.** Kranjska trgovska in obrtniška zbornica je predlagala za svojega zastopnika v državnem železniškem svetu Ivana Hribarja, za njegovega namestnika pa Josipa Lenarčiča. Vlada ni potrdila ne enega ne drugega. Lenarčiča ni potrdila zaradi Agro-Merkurijeve zadeve, Hribarja pa zaradi tega ne, ker je panslavit.

— **Frančiškani v Ljubljani,** tako nam piše sodrug, so podjetni ljudje. Zidajo cerkve po ljubljanski okolici, vtkajo se v politično agitacijo, nekateri (glej p. Arhangela na Viču) se pečajo z denunciacijami — sedaj začno se izdajati politični mesečnik, kakor ste že bili poročali v »Zarji«. Prav moderno! Ni dovolj pridiga vsako nedeljo po trikrat: Jutraj, dopoldne in zvečer — ne zadoščajo shodi po katoliških domih in izpraševanja — ne, — še časopis mora biti! Gospodje razumejo važnost časopisa, vedo, da tiskane besede drže. Bogoljubi, Domoljubi. Naše moči, Slovenci, Mladost itd. itd. — to je vse premalo za frančiškansko faro. Nov list! To velja! — Delavci, učimo se iz tega! Ali je »Zarja« dovolj razširjena? Ali je v vsaki delavski družini? Ali jo bere vsi tisti, katerim je namenjena? Odgovorimo vsi na ta vprašanja z dejanji!

Odvetniški in notarski uradniki nameravajo prirediti na binkoštno nedeljo, to je dne 31. majnika t. l., v »Narodnem domu« v Ljubljani II. shod avstrijskih jugoslovanskih odvetniških in notarskih uradnikov, čigar dnevni red objavimo v kratkem.

— **Merodajnim činiteljem v uvaževanje.** Te dni je umrl izletni učenec Korošec iz Šiške. Dečko se je na žični ostrižni neke ograje v Sp. Šiški vboval v nogo. Ker je bila žica zarjavela, se je kri zastrupila in v nekaj dneh je podlegel zastrupljenju. — Ali bi ne bila dolžnost merodajnih organov opozoriti po Šiški posestnike, da popravijo žične ograje, da ne bodo ležale po cestah in potih tako, da so proletarski otroci v vedni nevarnosti za svoje življenje, ko letajo po s i okolo? V času, ko je obutev tako draga, je težko kupiti vsakemu otroku dovolj obutve.

— **Vsak naročnik »Zarje«** dobi novi ilustrovani cenik za zlatino in srebrnino od H. Suttner, Ljubljana, Mestni trg št. 21., brezplačno in poštino prosto, če piše dopisnico trditi.

— **Koroška Bela.** Glede »Poslanega« v Slovenicu z dne 18. aprila 1914 odgovarjamo sledeče: Pri konkurenčni obravnavi se je določila organizatorna plača 300 K na leto, prosto stanovanje, ki velja po naših informacijah mesečno 7 K, torej letno 84 K, a ne 200 K, kolikor je dobil g. župan od župana. Laž je, da se je računski zaključek odobril, saj je bila večina zato, da mora vrniti župnik ostalo svoto, nakar je tudi sam župnik rekel, da jo bo. Torej kdo vas je pooblastil g. župan, da ste dali župniku za organizatorno stanovanje 200 K brez dovoljenja občinskega odbora? Ali mogoče mislite, da je dovoljeno tako postopanje? Dolžnost župana je, da se za vse trajne izdatke občine dogovori z občinskim odborom in kar dovoli večina, to se sme izdajati, a ne kar mu ukaže kak nadžupan. Župan je, da se za vse trajne izdatke občine dogovori z občinskim odborom in kar dovoli večina, to se sme izdajati, a ne kar mu ukaže kak nadžupan. Župan je, da se za vse trajne izdatke občine dogovori z občinskim odborom in kar dovoli večina, to se sme izdajati, a ne kar mu ukaže kak nadžupan. Župan je, da se za vse trajne izdatke občine dogovori z občinskim odborom in kar dovoli večina, to se sme izdajati, a ne kar mu ukaže kak nadžupan.

— **Delavstvu mesta Idrije in okolice!** Idrija je delavsko mesto kot nobeno drugo na Kranjskem. Zato se praznuje 1. maj kot običajni delavski praznik v Idriji že 16. leto. Delavstvo, ki nima vse leto prilike, da javno izrazi svojo proletarsko zavednost, se veseli 1. majnika, da manifestira z zavednim delavstvom vsega sveta za pridržane mu pravice. Pa ne le delavstvo, ampak tudi drugi stanovni so lahko ponosni, osobito pa v Idriji na zavednost delavstva, ki je v letih praznovanja 1. majnika doprineslo očitne gnotne koristi našemu delavskemu mestu. Majske manifestacije pomenijo za delavstvo nasproti vladajočemu kapitalizmu toliko kot vojaške priprave ene države proti drugi sovražni državi. Zato vabimo vse delavske sloje, ki se mučijo v rudniku, tovarnah in drugih po času odmerjenih delavnicah in pisarnah brez razlike spola, da praznujejo svoj delavski praznik s tem, da ta dan ne gredo na delo, ki bi bilo za marsikatero posameznika lahko usodopolno, pač pa na majsko slavnost, ki se bode vršila letos po naslednjem sporedu: 1. Dne 30. aprila popoldne in zvečer a) razobešanje zastav in razsvetljava domov, b) ob 9. v pivarni pri »Črnem orlu« predstava »Pravica do življenja«, drama v štirih dejanjih (spisala Zofka Kvedrova). 2. Dne 1. maja jutraj a) ob 7. zbirališče občinstva na glavnem trgu pred »Črnim orlom« ter točno ob 7. obhod okolo mesta, b) ob 9. v pivarni pri »Črnem orlu« velik javen ljudski shod z dnevnim redom: Politični položaj v Avstriji in delavstvo s posebnim poudarkom na žensktvu, poročila sodružica Alojzija Štebijeve, urednica »Zarje« iz Ljubljane. 3. Dne 1. maja popoldne ob 1. zbirališče občinstva pred gostilno g. Marije Kogejve ter točno ob pol 2. odhod v Spodnjo Idrijo, kjer se vrši velika ljudska veselica na lastnem delavskem posestvu s prav posebno zanimivim sporedom. K majski manifestaciji še posebej vpludno vabimo vsa športna in druga bratska društva kakor tudi vse posamezne kolesarje z okinčanimi kolesi. Vstopnina k veselici je samo 30 vin, za osebo, izvzemši otrok. V slučaju slabega vremena se veselica prične ob 2. popoldne v pivarni pri »Črnem orlu« ter konča ob 10. zvečer. — »Naprej«.

— **Celje.** Klesarji v Celju se borijo z neizmerno velikimi težavami za svoj obstoj. Dela je vsled velikanske krize malo, mojstri so brutalni in nain mečejo polena pod noge, zato ne morejo mirno drenašati teh dogodkov. Zlasti

moramo osvetliti to, kar se dogaja v delavnici g. Vincenca Camernika, klesarskega mojstra v Celju. Ta vzorni mojster je že tako prevzet, da sploh ne ve, na kakšen način bi najbolj nagajal delavstvu in katero sredstvo bi bilo za šikaniranje izdatnejše. Uporabljal je že vsa sredstva, ki si jih more domisliti človek. Toda zaman. Odbili smo vsak napad. Camernik je moral svoje početje opustiti, mir je bil za kratak čas zagotovljen. Toda, »vrag ne spi nikdar« — tako pravi star pregovor — in enako se godi našemu Vincencu. On je moder mož in izmislil si marsikaj pametnega, če tudi ve, da se ne obnese. Začel je z novo taktiko, z opuščenjem delavcev, naenjajoč se, ker je velika kriza in delavcev dovolj na razpolago, da bo šlo. Tako se je že večkrat pripetilo, da je opustil klesarje, ker po njegovem mnenju niso zaslužili določene mezde, in delavnica je zaradi velike fluktuacije postala enaka kazniličnici. Ta gonja, s katero misli priti Camernik do uspešnega rezultata, nam razodeva, da se moramo zavedni delavci ogibati njegove delavnice in sicer tako dolgo, dokler se ne ravda Camernik obzirneje ravnati z delavstvom. Kaj pa da, Hesar bi naj za boro mezd se brezprimerno garal, sam sebe peljal v pogubo in prepogodni grob, a njemu pa grabil čobiček na kup. Takega postopanja nismo navajeni zavedni delavci, to pa tembolj ne, ker se zavedamo, da smo svojo mezd vedno pošteno zaslužili. — Omenjeno bodi, da je v drugi delavnici, t. j. pri g. Kulichu, neki potuhneni lakaj v osebi Bednaška, ki je zaigran nasprotnik razredne organizacije, če tudi je sam uboga para in jo potrebuje prav tako kakor mi. Njemu povemo, da nam ni treba prosjati za delo in kadar obiščemo v delavnici naše tovariše, jo tudi pošteno zapustimo. Kdo je Bednašek, ve pač vsak, ki ga pozna; najbolj pa ga poznamo mi, ker nam je s svojo nerazodnostjo že toliko škodoval. Nesramnič se usti, ne ve pa, da uživa sadove našega dela in naše organizacije. Krepak fej temu izdajalcu!

— **Proslava prvega majnika v Gorici.** Pozivljamo vse sodruge goriške okolice, ki so pripravljeni sodelovati pri proslavi prvega majnika v Gorici, da se udeležijo sestanka, ki bo v nedeljo 26. t. m. ob 10. dopoldne v Delavskem domu v Gorici, ulica Treh kraljev 16.

— **Tržišč na Goriškem.** V tukajšnji ladjedelnici je izbruhnila stavka vrtačev, ki delajo na akord, a jih vodstvo pri mezdi vedno opehari. Doslej niso imeli nobenega tarifa. Ko so zahtevali vrtači tarif, so ga dobili. A novi tarif je takšen, da delavci niti do svoje dnevne plače ne pridejo. Ko so delavci pregledali novi tarif, so prišli do spoznanja, da zaslužijo po novem tarifu najmanj 20 % manj, kakor pa poprej, in že prej so z akordnim delom prišli komaj do svoje dnevne plače. To presega že vrhunce izkoriščevanja od strani družbe, ki jo subvencionira vlada; družba, ki jo podpirajo davkoplačevalci, bi morala gledati, da bi ne bili osleparjeni delavci na vseh koncih in krajih, kakor se to dogaja v tržiški ladjedelnici. Največ je pa pripomogel k temu gibanju »capocantiere«, t. j. »ladijodolpice«, ker se ta človek briga za vse bolj — kakor pa za delavca, akoravno je bil sam tudi le navaden delavec. Najraje je v družbi oficirjev, delavca pa, če se obrne nanj s prošnjo ali pritožbo, kratkoma odpodi ali ga pa »farba« toliko časa, da se delavec naveliča in rajši trpi, kakor da bi z njim razpravljaj. Stavkajoči so večinoma Slovenci, ki so se zadnji čas sem tudi pričeli zanimati za strokovno organizacijo, vendar pa še vse premalo, ker je od vseh stavkajočih vrtačev šele polovica v kovinarski organizaciji. Seveda bo organizirane delavce organizacija v času stavke podpirala. Ali kako bodo prestali stavko oni, ki niso še sprevideli vrednost strokovne organizacije, kdo bo pomagal tem sedaj v potrebi? Dostikrat so se delavci v tržiški ladjedelnici že uprli, a vedno brez uspeha, nikdar niso dosegli tega, kar so zahtevali; dosegli niso ničesar zato, ker niso bili strokovno organizirani. Sedaj pa, ko so izsledili delavci večje sleparije, šele sedaj so se začeli zanimati tudi za strokovno organizacijo, ker jim je ona pokazala nezasišane sleparije od strani raznih uradnikov. Na kakšen način so bili delavci ogoljufani? »Calafati«, »nitarji«, vrtači itd. so, kakor smo že rekli večkrat, delo zapustili, ker so videli, da jim ne izplača vodstvo toliko, kolikor so bili zaslužili. Za proračun kontraktov in za kontrolo dela je prišel v delavnico uradnik Segala, ki je prav vidno trgal zaslužek delavcem in so ga delavci zato tudi korporativno vrgli iz tovarne. Ta Segala je neizmerno veliko škodoval delavcem. Meril je n. pr. delo z mero dolgo 66 čevljev in zaračunal po 50, tako da je pri 66 čevljih vsakokrat ogoljufal delavca za 16 čevljev. Enakih uradnikov je pri podjetju še več, a vse bo zadel s časom usoda kakor Segala. Za direkcijsko se seveda tak uradnik najgalo. Za direkcijsko je seveda tak uradnik najboljši, kajti če je dober in pravičen nasproti delavcem.

— **Nabrežina.** Naj govore, karkoli hočejo, naj pišeta »Edinost« in »Dan« kar se jima zljubi o nabrežinskih socialistih, delstva so za nas edino merodajna. Dopovedati nam hočejo, da je tarifna pogodba, ki smo jo bili nedavno poslali mojstrom, naperjena proti NDO, in da jej ne morejo vsled tega pritrditi. Saj vemo, kam pes tace moli. Povedali smo in smelo ponovimo, da niso organizirali s pomočjo Janeza delavstvo v NDO, da bo nastopalo proti njemu, temveč da bo nastopalo zanj in proti zavednemu delavstvu. Njihova naloga je, da spravilo že itak ogroženi delavski položaj še bolj v nevarnost, samovoljno našega Janeza pa, kjerkoli jo misli uporabljati, krepko podpirati. Hud sovražnik samega sebe je delavec, ki sledi naukom narodnih voditeljev in prišel bo čas, ko se bodo z grozo in s kesom spominjali gonje proti nam. Danes, ko se jim je deloma posrečilo speljati kratkovidno delavstvo na led, se nekako zadovoljno smejejo svoemu napredku, da, pravilo celo: »Olejte, socialni demokratje nimalo koralže stavkati, ker se bole nas.« Ne-

— **Nabrežina.** Naj govore, karkoli hočejo, naj pišeta »Edinost« in »Dan« kar se jima zljubi o nabrežinskih socialistih, delstva so za nas edino merodajna. Dopovedati nam hočejo, da je tarifna pogodba, ki smo jo bili nedavno poslali mojstrom, naperjena proti NDO, in da jej ne morejo vsled tega pritrditi. Saj vemo, kam pes tace moli. Povedali smo in smelo ponovimo, da niso organizirali s pomočjo Janeza delavstvo v NDO, da bo nastopalo proti njemu, temveč da bo nastopalo zanj in proti zavednemu delavstvu. Njihova naloga je, da spravilo že itak ogroženi delavski položaj še bolj v nevarnost, samovoljno našega Janeza pa, kjerkoli jo misli uporabljati, krepko podpirati. Hud sovražnik samega sebe je delavec, ki sledi naukom narodnih voditeljev in prišel bo čas, ko se bodo z grozo in s kesom spominjali gonje proti nam. Danes, ko se jim je deloma posrečilo speljati kratkovidno delavstvo na led, se nekako zadovoljno smejejo svoemu napredku, da, pravilo celo: »Olejte, socialni demokratje nimalo koralže stavkati, ker se bole nas.« Ne-

sramni ljudje brez poštenega značaja so in ostanejo, dokler bodo ubogo delavno ljudstvo na tak način provocirali. Kaj pa delavci v NDO? Ali ne vidijo, kako jih varajo voditelji in izdajajo podjetnikom za vsako ceno? Kadar koli je treba zatreli boj zavednega delavstva, vidimo voditelje NDO, kako stopajo urno in z vso močjo na delo; pripovedujejo lačnim žolodcem o domovini in narodnosti, da tako omamijo to ubogo, izkoriščano delavstvo, da pozabi, da je lačno in da se ne bori za ono, za kar bi se moralo, če si hoče pripraviti na gospodarskem polju boljšo bodočnost, temveč da se bori za ono, kar je zanj deveta briga. Ko smo nedavno zastavljali pri Janezu zaradi obnovitve pogodbe, nam je obdjal Janez kratkoma vsako pogajanje. Zakaj? On je dobro vedel, da se ne more nič hudega zgoditi, ker bo NDO, stala kamor jo bo komandiral. Vest mu pa vendar ni dala miru, in je šel še isti dan iz strahu, da mu ne razrušijo socialni demokratje njegovega dela v delavnico, ter tam dejal narodnim ovčicam, da bo sklenil z njimi pogodbo — toda šele v juliju. Ko grom iz nebeške višine je šla globokotna beseda Janezova po delavnici in naboreni delavci so bili siti od prazne obljube. Poznamo dobro Janezove obljube in verno da jih ne bo izpolnil, nas je že . . . vas pa še bo, potem ga boste že spoznali. Tako postane delavec v NDO, zločinec napram samemu sebi, svoji družini in svojim sodelavcem. Toda prišel bo čas, ko se mu bo gnusila NDO, ko bo začel stvarno razmišljati, ker ga bo bedni položaj prisilil k temu.

— **Ljudski shod na Gorjanskem.** V nedeljo, dne 19. aprila je bil na Gorjanskem javen ljudski shod, na katerem sta poročala sodruga dr. Tuma in Josip Kopač o delovanju deželnega in državnega zbora. Kljub temu, da je brila nenavadno ostru burja, je bila udeležba zadovoljiva. Shod je otvoril sodrug Antonin Furlan, ki je shodu tudi predsedoval. Prvi je poročal sodrug dr. Tuma, ki je v bengalični luči pokazal brezplodnost goriškega dež. zbora, razkrinjal protiljudske dež. poslance in odbornike ter podal navzočim jasno sliko škodljive politike klerikalne in narodno-samostojne klike, ki je v času svojega gospodarstva pritrla deželo na rob propada. O delovanju drž. zbora je poročal sodrug Kopač, ki je v poldrugournem govoru očrtnal marionetno klečeplazenje poslanske zbornice in absolutistično postopanje grofa Stürgkha. Podal je sliko zunanje politike in nesrečnega krmarja grofa Berchtolda. Proti koncu njegovega govora pa se je dogodilo nekaj, ki dokazuje, da se še dobe podle duše, ki za plačilo prodajo svoje prepričanje ter na shodih med stvarnim govorom objektivnega poročevalca skušajo motiti. Samobesebi se razume, da so za svoj »trud« zleteli na cesto! Nato je sodrug Kopač mirno nadaljeval svoj govor, ter žel ob koncu burno odobravanje, kar priča, da so se začeli gorjanski prebivalci resno zanimati tudi za politična vprašanja. Oba govora sta napravila zelo prijeten vtisk na zbrane poslušalce. Potem se je oglašil k besedi sodrug Marica, ki je povedal, kakšno vlogo igrajo razgrajajoči na našem shodu med nabrežinskim delavstvom. Ker se ni nihče več oglašil k besedi, je sodrug Antonin Furlan s primernimi besedami zaključil ta lepo uspehi in mnogobetajoči shod.

— **Na naslov gorjanskega kurata g. Karla Oblaka!** Že nekaj let sem vršite razven duhovniške tudi službo občinskega tajnika. Ne smete pa pozabiti, da ima vsaka služba le gotove dolžnosti in če hoče biti človek povsod, se pogostokrat pripeti, da nikjer ničesar ne napravi. Mogoče se še spominjate, da ste delo našega sodruga Antonina Furlana, za ustanovitev konsumne zadruge in mlekarne, ko je bilo že skoraj gotovo, razbili ter izdali parolo, da boste Vi napravili mlekarino in konsumno zadruge po zgledu celjskega gospodarskega društva, ali pa ljubljanske Kmetijske družbe? Veste tudi, da ste obljubili, da boste z zgradbo mlekarne začeli čez en mesec ali dva, a preteklo je že dva meseca in pol, a o mlekarini niti nihče več ne govori. Vi sami molčite, kakor da se v te stvari niste nikdar vmešavali. Pojesti besedo, mislimo da ni lepo in še manj častno. Pokažite vendar svojo organizatorično silo, da bomo tudi mi obdovali Vašo modrost. Bojimo se pa, da našemu sodrugu Antoninu niste prihranili prav nič truda in da bo končno on sam vendar moral prijeti za vaje in s pomočjo pametnih kmetijskih gospodarjev popraviti, kar ste Vi v Vaši sveti jezi razbili. Kar se pa tiče »Vzajemnosti«, Vam povemo, da vse zbadanje o socialistih in brezvezarji pri nedeljskih pridigah kakor tudi grožnje pri spovedovanju, Vam ne bodo nič pomagale. Dragi Carletto, hladnokrvnost Vam priporočajo gorjanski socialni demokratje.

— **Skupno praznovanje prvega majnika v Nabrežini in Sv. Križu.** Zbirališče sodrugov in sodružic iz Sv. Križa v prostorih zveze klesarjev. Ob 8. jutraj spreved po vaši in nepretrganu do nabrežinske postaje. Sodrugji in sodružice iz Nabrežine se snidejo ob pol devetih v restavraciji g. Rusbacha v Nabrežini. Nato skupna demonstracija po nabrežinski postaji in odhod v vas, kjer bo ob 10. predpoldne na dvorišču g. Tanceta javen ljudski shod. — Popoldne ob 3. javen ljudski shod v Sv. Križu v dvorani g. Magajne z dnevnim redom: Pomen prvega majnika. Po shodu koncert in prosta zabava. Pri sprevedu in koncertu sodeluje godba iz Sv. Križa.

— **4300 reklamacij!** Volilni imenik za volitev v puljski občinski zastop je bil tako pomankljiv, da so reklamirale stranke 4300 volilcev! Vzoren nered mora vladati v naši občini! Socialisti so vložili 1000 reklamacij, Italijani 1800, Hrvatje 1000, Nemci 450. Iz teh števil lahko sklepamo, da je v okolici med Hrvatji vse polno takih, ki niso vpisani v volilni imenik in ki so žal še tako nezavedni, da se ne zbriga za svoje pravice.

— **Volilno gibanje v Istri.** Vse stranke se že pripravljajo za bodočo deželnozbornsko volitve. Skoraj zadnji so se zdramil italijanski klerikalci, ki so imeli 24. aprila v Pulju konferenco. Italijani se urecejo boje, da bi jim ne obr-

nilo ljudstvo hrbta, ker so gospodarili tako, da je dežela na robu prepada. Že so se pričele oglašati razne stranke in stranke, ki bi rade ohranile korumpirani italijanski stranki življenje. Tudi puljska »Wochenpost« piše, da se morajo združiti Nemci z Italijani proti Slovanom. No, nam je pač vse eno, koga da podpirajo Nemci. Konstatiramo le to, da meri ta kompromis na postritev nacionalnih nasprotstev. Na konferenci jugoslovanske socialne demokratične stranke v Istri smo sklenili, da postavimo kandidate v onih volilnih okrajih, ki so označeni vsled narodnostnega kompromisa od l. 1908. za hrvaško-slovenske. Italijanski sodrugi postavijo kandidate v italijanskih okrajih.

— **Železničarji!** Skupina III. sklicuje za sredo dne 29. t. m. ob 8. zvečer občni zbor z dnevnim redom: 1. Poročilo starega odbora. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti. Ako ni ob napovedani uri zadostno število članov, bo občni zbor pol ure pozneje, ne glede na število članov. Občni zbor se vrši v društveni dvorani, ulica Appiari št. 12, Rojan.

— **Predavanje v Rojanu.** V soboto dne 25. t. m. ob 8. zvečer predava v društveni dvorani, ulica Appiari št. 12 v Rojanu, sodr. France Milost o predmetu »Pariška komuna«. Ker je ta predmet jako zanimiv in poučen, vabimo k obilni udeležbi. Vstopnina 20 vinarjev za osebo.

— **Vsi sodrugi iz Rojana, Grete, Skorklje in bližnje okolice** se zbere 1. maja ob 8. zjutraj v društvenih prostorih, ulica Appiari št. 12 v Rojanu, odkjer odkorakamo skupno z železničarji in godbo na čelu po mestu. Odhod ob 9. dopoldne.

DEŽELNA ORGANIZACIJA GORIŠKE JUGOSLOV. SOCIALNO DEMOKRAT. STRANKE

- sklicuje
deželno konferenco,
ki bo v Gorici v nedeljo, 24. maja 1914 s sledečim dnevnim redom:
1. Otvoritev konference.
 2. Izvolitev predsedstva, tajništva in od-sekov.
 3. Poročila: a) predsedstva; b) tajništva; c) blaginjšta; d) kontrole.
 4. Politični položaj v deželi in v državi.
 5. Socialisti v občini. Poroča sodr. Alojzij Štolfa.
 6. Agitacija, organizacija in časopisje. Poroča sodr. Josip Srebrnič.
 7. Volitev novega političnega odbora in kontrole.
 8. Raznosterosti.

Predsedstvo.

Predlogi okrajnih in krajin organizacij k dnevnemu redu konference morajo biti vloženi vsaj 14 dni pred konferenco pri sodr. Alojziju Štolfi, Gorica, ulica Treh kraljev št. 16. Kraj in uro konference naznanimo pravočasno.

Vestnik organizacij.

— »Prijatelji prirode« prirede v nedeljo dne 26. aprila izlet k Sv. Katarini. Sestanek ob 6. zjutraj pred pivovarno »Union« v Šiški. Vodja sodrug Bevc. Vse prave prijatelje narave vabimo na izlet, da se vsaj enkrat razvedrmo v naravi ter pozabimo vsakdanje težave in uživamo pravo svobodo.

Ljubljanski kovinarji imajo v nedeljo 26. aprila ob 10. dopoldne shod v salonu hotela »Ilirija« v Kolodvorski ulici. Dnevni red: 1. Poročilo za mesec marec; 2. praznovanje 1. majnika; 3. raznosterosti. — Vsi kovinarji naj pridejo na shod! Odbor.

Občni zbori podružnice »Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva železničarjev za Avstrijo« bodo: Podružnice v Spodnji Šiški v soboto dne 25. aprila ob 8. zvečer v gostilni »Anžok« v Spodnji Šiški; podružnice Ljubljana II v ponedeljek dne 27. aprila ob 8. zvečer v gostilni Petričevi na Resljevi cesti št. 22 in podružnice Ljubljana I v torek dne 28. aprila ob 8. zvečer v gostilni Petričevi na Resljevi cesti št. 22. Dnevni red vsem trem občinam zborom je: 1. Poročila: predsednika, zapisničarja, blaginjšta, knjižničarja, revizorjev. 2. Volitev odbora. 3. Predavanje sodruga Kopača. 4. Slučajnosti. Vabimo k obilni udeležbi, zakaj prav za železničarje se bližajo resni časi.

»Splošna del. zveza Vzajemnost«, podružnica Gorjansko na Krasu. Odbor podružnice vabi vse člane in članice na društveni sestanek, ki bo v nedeljo 26. aprila t. l. ob 3. popoldne v društvenih prostorih. Z ozirom na važnost dnevnega reda, prosimo da pridete vsi. Dalje naznanjamo vsem bratskim organizacijam, da pripravimo dne 3. maja t. l. javen ljudski ples s sodelovanjem nabrežinske godbe. Sodrugi na Gorjanskem in Brjhi so sklenili, da bodo to leto prvič praznovali prvi majnik na Krasu, in sicer isti dan, ko bo tukajšnja »Vzajemnost« priredila javen ples. Program naznanimo pravočasno. — Sodrugi na Brjhi so darovali gorjanski podružnici svoto 5 kron, t. j. polovico čistega dobička, ki so ga imeli povodom plesa na Brjhi na velikonočni ponedeljek. Sodrugi na Brjhi se zahvaljujejo nabrežinskim in šempolajskim sodrugom in sodružicam za njihov prijateljski obisk. — Sodrugi Josip Petelin je nabral na Brjhi med nabrežinskimi in šempolajskimi izletniki svoto 6 K 14 vin. za gorjansko »Vzajemnost«. Vsem darovalcem in darovateljicam se najtopleje zahvaljuje odbor.

Socialni in strokovni pregled.

* **Mezdno gibanje nabrežinskih klesarjev.** Nabrežinski kamnarski delavci so pred obnovitvijo kolektivne tarifne pogodbe. Sodrugi kamnarske delavce opozarjamo, naj ne hodijo sedaj v Nabrežino.

* **Zavarovanje zoper brezposelnost.** V Prostejevu na Moravskem so navedli občinsko zavarovanje zoper brezposelnost na podlagi

gentskega sistema. To je peta občina v Avstriji, ki je uvedla zavarovanje zoper brezposelnost. Prva je bila ljubljanska občina, za njo graška in potem Liesing, Atzgersdorf in Prostejevo. Občinski svet v Prostejevu je določil 5000 K za podpore.

Nasilje logaškega glavarja Eklia.

Idrijsko delavstvo ne sme praznovati 1. maja, ne sme pokazati svoje proletarske zavesti — tako je odločil logaški glavar g. Ekl. Utemeljitev prepovedi majskega shoda — to se mora priznati g. Eklu — je originalna. Zato, ker se na lanskem majskem shodu v Idriji ni govornik do pičice držal dnevnega reda, zato je letos shod prepovedan že vnaprej. To je vendar originalno, čeprav ne preveč globokomumno. No, sicer pa človek ne zahteva od birokratov še globokomumnosti, to bi bilo preveč, saj je dovolj, če so zmožni takih originalnih sklepov. Gospod Ekel kar vnaprej ve, da je društvo »Naprej« kot sklicatelj shoda, menda naročilo govornici, naj se ne drži dnevnega reda, samo zato, da se kali javni mir in red, kakor pravi uradna prepoved.

Prepoved shoda je eno nasilje. Gospod Ekel si je pa privoščil še eno in prepovedal razdajo letakov, ki vabijo na majski shod. Besedilo letakov je tako nedolžno, saj ne obsega drugega kakor spored, da bi se ne mogel vani obregnuti niti človek, ki je bil zrejen ob samih paragrafihi.

Delavci, sodrugi v Idriji! Človek, ki je zato tukaj, da varuje objektivnost, ki je zato, da meri delavčev svobodo z enakim merilom kot svobodo drugih, ta človek se predrzne, Vas oropati tega, kar uživa na milijone delavcev. To naj Vas vzpodbudi še bolj, da se tesno oprijete socialno demokratične stranke!

Poslajte naročnino, če je še niste!

Umetnost in književnost.

Majski spis: »Slava prvemu maju« je izšel z naslednjo vsebino: Delo. Podoba. — Delavec. Pesem. C. Golar. — Petindvajset let... — Med odmorom. Podoba. — Nagelj. Pesem. C. Golar. — Pravljica. Po Mark Twainu. Georges. — Rudar Boltežar. F. — Rudarji prihajajo iz jame. Podoba. — Novi ljudje — to so delavci... Govor Karla Marksa. — Naša pot. Štebi Alojzija. — Sejalet. Pesem s podobo. Selim. — Delaj — počivaj. — Verzi. Zvonimir Kosem. — Lev Nikolajevič Tolstoj s podobo. Štebi Alojzija. — Ne obsojamo! — Majski spis je tiskan v dveh barvah in lepo opremljen. Organizacijam in sodrugom priporočamo, da ga čimprej naroče pri upravi »Zarje« v Ljubljani. Posamezna številka velja le 20 vinarjev.

Odgovorni urednik: Ivan Tokan.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Ljubljanska tiskarna« v Ljubljani.

Kako se pljučne bolezni, dušljivi kašelj in naduho

popolnoma ozdravi, poročam vsakomur brezplačno. Pošljite za odgovor kuverto z znamko na gospo B. KOLENSKA, Vršovice pri Pragi (Češko).

Rudarje

sprejema proti boljši plači na trajno delo rudokop »Skojce«. Ponudbe na A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška cesta.

Na izbiro posilja tudi na deželo: Krasna krila, kostume, plašče, domače obleke, perilo, modrice in vse modno blago.
M. Kristofič - Bučar
Ljubljana, Stari trg št. 9. Lastna hiša.
Neprekosljiva v otroških oblekah in krstni opravi.
Solidna trdnaka.

Kavarna Stari trg št. 39
celo noč odprta
„LEON“
Gostilna
Florijanska ulica št. 6.
Pristna vina. Domača kuhinja.

Pozor!

50 tisoč parov črevljev

4 pare črevljev za K 8-50.

Zaradi vstavljenja plačil večih velikih fabrik se mi je naročilo, da veliko množino črevljev globoko pod izdelovalno ceno prodam. Prodajam torej radi tega vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih črevljev, z zbitimi podplati, rujavo ali črno usnjo, jako elegantna najnovejša fazona, velikost po številki. Vsi 4 pari stanajo le K 8-50. Razpošilja se po povzetju. A. GELB, izvoz črevljev, Krakov, W. 83. — Zamena dopustna, tudi denar nazaj.

Zahvala.

Prijateljem in znancem izrekamo pri-srčno zahvalo za pismene in ustne dokaze iskrenega sožalja o priliki bridke izgube našega ljubljenelega soproga, sina, očeta, brata, strica in svaka, gospoda

Konrada Počivavškega.

Posebno se zahvaljemo vsem, ki so spre-mili dragega pokojnika k zadnjemu počitku, slavna društva in darovalce krasnih vencev in še posebej slavno delavsko godbo, ki je svirala dragemu pokojniku na njegovi zadnji

Trbovlje, dne 20. aprila 1914.

Žalujoči ostali.

Zmaga na vseh črtah!

najboljše kolo mo-narnije — ali

»KOSMOS« - KOLO

dobro, cenó ljudsko kolo, se splošno rado kupuje.

Ceniki zastoj in franko od zastopnikov na Kranjskem: Ljubljana, Ivan Jax & sin, Kostanjevica; Alojzij Gutsch, Novomesto; Franc Kender, Kočevje; Fr. Tschinkel, Veldes; Ivan Rus.

Osterr. Waffenfabriks - Gesellschaft, Steyr.

Špecialiteta med kavinimi pijačami je Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

Kathreinerjeva se napravlja iz najboljšega stada in ima aprilo tega velike radilne moči ob popolni neškodljivosti. S slavnim Kathreinerjevim načinom dobi Kathreinerjeva okus in vonjave znane kave.

Pristna se dobiva povsod v zaprtih izvornih zavojih s sliko župnika Kneippa.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratnike in v to svrhu spada-joče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné; Mestni trg 10.

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Klobuki najmoderneje oblike in barve vsake cene.

Slamniki, čepice in kravate vedno najnovejši vzorci in barve.

Rokavice iz usna in sukanca le kakovosti.

Srajce bele in barvaste vsake izvrše.

Palice, dežniki, nogavice, žepni robci, naramnice itd.

Modna in športna trgovina

P. MAGDIČ, Ljubljana

Franca Jožefa cesta, nasproti glavne pošte.

Vedno

sveže pivo

najfinejše dvojno marčno belo in črno (Bock-bier), belo 1/2 litra vrček po 20 vin., steklenice 1/2 lit. čez ulico ravno tako 20 vin. Črno pa v steklenicah po 24 vin. Dobi se tudi dobro vino, gorka in mrzla jedila. — Na razpolago so cenjenim gostom v popoldanskih urah vozovi za vožnjo v mesto in okolico.

ANTON MAVER,

posestnik in restavrater hotel »Vega« Sp. Šiška št. 26.

Kmečko delavska gospodarska zadruga v Dobravljah na Goriškem

r. z. z. o. z.

Zadruga ima v svojih kletih veliko množino dobrega in naravnega vina svojih zadrugnikov. Za pristnost od zadruge prodanega vina se jamči.

Oddaja se v lastnih sodčih od 56 litrov naprej v vsaki množini. — Kdor kupi od nas enkrat, ostane nas stalen odjemalec.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivega, dobrega, pu-ljenega 2 K; boljsega 2-40 K; prama polbelega 2-80K, belega 4 K; belega puha-stega 5-10 K; vefefinega snežnobelega, puljenega, 6-40 K, 8 K; puha sivega 8 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši pranl puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rde-čega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolga, 60 cm šir., polnjena z novim sivim, prav slano-vitnim puhastim perjem 18 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K, zglavnice 8 K, 8-50 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 13 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50 K 5-20 K, 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 118 cm šir. 12-80 K, 14-80 K. Razpošilja se po po-zetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za nougajajoče se vrne denar. — Natančni cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešenice štev. 758, Češko.

Edna posebnost likerja je Zdravnik želočca

„Zdravnik želočca“

je edina posebnost želočnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabosti v želočcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Dobi se tudi v vsih prodajalnah konsum-nega društva za Ljubljano in okolico.

Odlikovan v Parizu z zlato kolajno in čas. križcem.

B. Götzl

Krasne novosti spomladanskih in polletnih oblek, površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez konkurence!

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

Najboljši nakup vsakovrstnih modernih in trpežnih

čevljev

je v zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o, Ljubljana na Bregu.

Cojzova hiša, poleg St. Jakobskega mostu.

(Varstvena zbirka)

Sodrug, agitirajte in širite naš list „Zarjo“.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
obrestuje

hranilne vloge po 5%

od dne vloge do dne dviga.

Rentni davek plača zavod sam.

Sprejema vloge v tekočem računu v zvezi s čepkovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Dovoljuje posojila svojim članom proti zadostnemu poroštvu. Trgovcem, obrtnikom in zadrugam, ki postanejo člani, se eskomptujejo menice in vnovčujejo fakture.

Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 5. popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki od 8. do 1. popoldne.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik

mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. 11 (Kolizej).

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih :
: najnovejših slogih. :
Zaloga otomanov, divanov, žimnic :
: in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškem orehu 350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, en
: umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom. :

BALKAN

Trgovska, spedijska in komisijska del. družba.

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 33.

Centrala: TRST.

Telefon št. 100

mednarodna spedijska, spedijske in zavarovalne vsake vrste, prevažanje blaga, skladišča, kleti. Prosta skladišča za redni užitni podvrženo blago. Najmodernejša opremljena podjetja za selitve in prevažanje pohištva v mestu in na vse strani s patentiranimi pohištvenimi vozmi. Shranjevanje pohištva in blaga v suhih posebnih skladiščih. Omotacije itd. — Spedijski urad, generalni zastop in prodaja vozniških listov: „Dalmatije“ delniške družbe v Trstu brzovozne proge Trst-Benetke inobratno ter Trst-Ancona parobrodne družbe D. Tripevich & Co, Trst Avstrijskega Lloyd Cunaard-Line za I. in II. razred. Zmerne cene. — Točna postrežba.

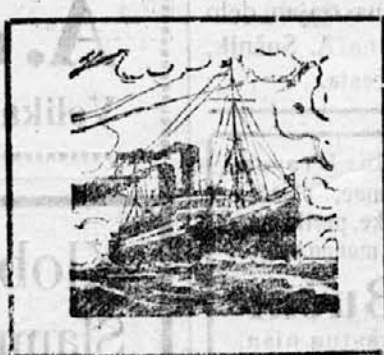
Naročila sprejema tudi blagovni oddelek „Jadranske banke.“

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtilicama, električno razsvetljavo, brezličnim brzoparnikom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopeli itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,

Kolodvorska ulica št. 26.

Cena za gospode K 14.—, 17.—, 20.—.
„ „ dame K 12.—, 15.—, 18.—,
„ „ dečke ³⁰/₃₀ K 10.—, 12.—.
„ „ otroke K ²²⁻²⁵/₅—, ²⁶⁻²⁸/₆—, ²⁹⁻³¹/₇—, ³²⁻³⁶/₈—.

Garantirana kakovost po teh cenah.

Cenejše vrste od kron 1.50 naprej.

St. 7736.

Razglas.

Ker se dne 21. t. m. prične gradba cestnega kanala na Karlovski cesti, ostane do dovršitve dela ta cesta v svojem odseku med Nadvojvode Friderika cesto in med Zvonarsko ulico zaprta za promet z vsakršnimi vozili, za jezo in gnanje živine.

Protiravnanje se bo kaznovalo po določilih § 70. občinskega reda.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 20. aprila 1914.

Kneza Auersperga
radioaktivno
termalno kopališče

Toplice na Dolenjskem.

Dolenjskih železnih postaja Siraža-Toplice. Gorki vrelci 38° C, čez 30.000 hektolitrov radioaktivne termalne vode vsak dan, veliki basini, posebne kopeli, mahovne kopeli, elektroterapija, masaža, konfortno opremljene sobe, izborna restavracija. — Zdravi se: revmatizem, protin, neuralgije (ischia), neurastenija, histerija ženske bolezni itd. Prospekte razpošilja topliško ravateljstvo.

Sezija od 1. maja do 1. oktobra.

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.

Pri nakupu različnega manufakturnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skaberné

Obstoji od l. 1883. Mestni trg 10. Obstoji od l. 1883.

Na debelo in drobno!

Izredno nizke cene.

Velika izbira
okusnega in modernega
blaga za ženske
obleke in bluze.

Le najnovejše
rute in šerpe.

Bogata zaloga vsakovrstnih
preprog in zaves.

Garniture in pre-
proge
za čez divane in za na steno.

Potne odeje.

Linolej.

Izkušeno dobri šitoni.
kontenine in platna.
Namizno perilo in robci.

Vljudo se priporoča
manufakturna trgovina

J. Grobelnik

Ljubljana, Mestni trg 22
naspr. lekarne.

Vnanja naročila se točno izvršujejo.